

PÅVE FRANCISKUS

C'est la confiance

Det är förtröstan

VERITAS FÖRLAG

VERITAS FÖRLAG
BOX 2150
103 14 STOCKHOLM

VERITAS@KATOLSKAKYRKAN.SE
WWW.VERITASFORLAG.SE

ORIGINALET'S TITEL: ESORTAZIONE APOSTOLICA
C'EST LA CONFIANCE
SULLA FIDUCIA NELL'AMORE MISERICORDIOSE DI DIO
IN OCCASIONE DEL 150° ANNIVERSARIO DELLA NASCITA
DI SANTA TERESA DI GESÙ BAMBINO ET DEL VOLTO SANTO
DI PAPA FRANCESCO

© DICASTERO PER LA COMUNICAZIONE – LIBRERIA
EDITRICE VATICANA, CITTÀ DEL VATICANO, 2023

IMPRIMATUR
STOCKHOLM DEN 2 MAJ 2024
+ ANDERS KARD. ARBORELIUS OCD,
BISKOP AV STOCKHOLM

FRANCISKUS, DEN APOSTOLISKA UPPMANINGEN
C'EST LA CONFIANCE – DET ÄR FÖRTRÖSTAN
ÖVERSÄTTNING: CLEMENS AV SANKT GABRIEL OCD
SPRÅKLIG GRANSKNING: JESPER NEVE OCDS

© VERITAS FÖRLAG 2024

GRAFISK FORMGIVNING HÅKAN BOSTRÖM
ISBN 978-91-89506-45-9 (TRYCK)
ISBN 978-91-89506-47-3 (ELEKTRONISK VERSION)

EFTERTRYCK FÖRBJUDES

C'EST LA CONFIANCE

Det är förtröstan

C'EST LA CONFIANCE

Det är förtröstan

*Påve Franciskus apostoliska uppmaning
om förtröstan på Guds barmhärtiga kärlek
med anledning av 150-årsjubileet
av födelsen av den heliga Thérèse av Jesusbarnet
och av det heliga Anletet*

INNEHÅLL

FÖRORD av kardinal Anders Arborelius 7

C'EST LA CONFIANCE 13

1 JESUS FÖR ANDRA 17

2 FÖRTRÖSTAN OCH KÄRLEKENS LILLA VÄG 21

3 VARA KÄRLEKEN 31

4 I EVANGELIETS HJÄRTA 43

NOTER 49

REFERENSER 59

FÖRORD

KARDINAL ANDERS ARBORELIUS

VILKEN ATMOSFÄR är det som råder i kyrkan och i samhället i stort? Samma fråga kan vi ställa till vårt eget hjärta. Vi vet hur mycket miljö och atmosfär betyder både på det yttre och inre planet. Något förenklat skulle vi kunna säga att det ofta pendlar mellan två poler som vi kan sammanfatta i två ord på f: fruktan respektive förtröstan. I vår tid är det många som känner fruktan och rädsla för krig, för miljö och klimatet. Man talar om *klimatångest*. Men inte lika mycket om *klimathopp*. Man är rädd för krig, men glömmer att hoppas och be om fred. Samtidigt är förtröstan, hopp och

tillit en oerhört stark drivkraft och motivation för att man skall engagera sig och bidra till en bättre värld, både i stort och i smått, både på det inre och yttre planet.

En atmosfär av förtröstan och tillit, en hoppfull miljö är så viktig för samhället i vår tid. Detsamma gäller för miljön och atmosfären i kyrkan – och i vårt eget hjärta. Det är just detta som påven Franciskus vill understryka genom sin apostoliska uppmaning *C'est la confiance, Det är förtröstan*, som han har skrivit med anledning av att det är 150 år sedan kyrkoläraren den heliga Thérèse av Jesusbarnet och det heliga Anletet föddes. För henne var förtröstan på Guds barmhärtiga kärlek grunden för en ständig påskglädje, som måste få leva kvar och prägla klimatet i kyrkans liv och i vårt eget inre. Genast måste man då påpeka att det inte alls är tal om en lättköpt förtröstan och känslösam glädje. »Min glädje är att älska lidandet. Jag ler medan jag faller tårar. Jag accepterar med tacksamhet törnena som blandas med blommorna«, skriver hon i dikten *Min glädje*. Det är korset som leder fram till påskens glädje. Som kristna är vi märkta

både av korset och uppståndelsen. Vi är så djupt förenade med Jesus att hela hans påskmysterium är inristat i vårt hjärta och måste få genomsyra vår inre atmosfär och själva klimatet i kyrkan. »Jesus, min glädje, det är att älska dig«, skriver hon i samma dikt. Samtidigt vet vi att hon under en stor del av sitt liv fick leva i andlig torka och erfara Guds frånvaro i så hög grad, att tron mer blev en tillkämpad viljeakt än något ljuvligt och självklart. Att förtrösta på Gud när allt tycks tala emot är inte lätt, men ändå möjligt.

Den heliga Thérèse kan hjälpa både oss som enskilda troende och hela kyrkan i en sekulär och polariserad miljö att växa i tro, hopp och förtröstan trots allt som talar emot. Tillsammans med en annan ung och någorlunda samtida ordenssyster, den heliga Faustyna Kowalska, har Thérèse bidragit till att atmosfären i kyrkan under en lång tid blivit mer präglad av förtröstan och tillit till Guds barmhärtighet än av fruktan för att Guds rättvisa skall utkräva stränga, ja, eviga straff. Thérèse reagerade starkt mot just denna anda av rädsla som ofta präglade den kyrkliga miljö

där hon växte upp, där jansenismens bistra stränghet fortfarande var mycket levande. Men i varje tid och i varje kristet samfund kan man finna dessa båda poler – förtröstan och fruktan – som kan uppträda i olika former i kyrkans liv och förkunnelse.

I vår tid är det inte längre så vanligt att man betonar fruktan för eviga straff som motivation och drivkraft för det kristna livet. Ordet gudsfruktan har nästan försvunnit ur vår kyrkliga terminologi. Helgonen Thérèse och Faustyna har bidragit – mer än vi kan förstå och kan analysera – till att ett klimat av förtröstan på Guds nåd och barmhärtighet är en självklarhet. Det är betecknande att man i katolska kyrkor över hela jorden finner både statyn av Thérèse med ett fång rosor i famnen och Faustynas bild av Jesus, där nådens strålar sprids från hans sårade hjärta.

Samtidigt finns det naturligtvis också en risk att man drar felaktiga slutsatser av denna förtröstan och tillit. Vissa frestas att ta för lätt på Guds och kyrkans bud, eftersom Gud förväntas vara snäll och menlös och inte bry sig om hur vi lever och handlar. Därför måste vi

komma ihåg hur troget Thérèse ville leva för att undgå allt som inte behagade Jesus. Det är viktigt att försöka integrera den aspekten av gudsfruktan i själva förtröstan. Gudsfruktan innebär egentligen att sätta Gud och hans vilja i centrum för allt vad vi är och gör. Bara då kan vi förtrösta i ordets fulla bemärkelse. »Min enda glädje på denna jord, det är att kunna glädja dig«, säger helgonet i sin dikt. Att glädja, vörda och behaga Gud är kärnan i all gudsfruktan. Om vi lever så behöver vi aldrig vara rädda för någonting. Kärleken och förtröstan på Gud tar ifrån oss allt vad rädsla och ångest heter. Vi litar till fullo på att Jesus genom sitt lidande på korset befriat oss från ondskans makt och genom sin uppståndelse gett oss del av himlens glädje redan nu i förskott. Det är denna övertygelse som måste få prägla klimatet i vårt inre och i hela kyrkans liv, samtidigt som vi klarsynt inser vad synd och ondska kan ställa till med. Det är vår kallelse att sprida denna insikt till den värld och det samhälle där vi lever. Samtidigt måste vi ta till oss den smärtsamma insikten att vi lever i en miljö, där krig, konflikter och klimatförstö-

relse pågår för fullt. Det är just där vi har det viktiga, men svåra, uppdraget och kallelsen att förmedla att förtröstan på Guds barmhärtiga kärlek kan bidra till att förändra den miljö och atmosfär där vi och hela mänskligheten lever. Hopp och förtröstan är bristvaror, men Thérèse av Jesusbarnet och det heliga Anletet kan hjälpa och inspirera oss idag att återupptäcka och återanvända dessa klassiska skatter som evangeliet har gett oss.

Stockholm, skärtorsdagen 2024

+ANDERS ARBORELIUS OCD

C'EST LA CONFIANCE

1. *C'est la confiance et rien que la confiance qui doit nous conduire à l'Amour:* »Det är förtröstan och inget annat än förtröstan som skall föra oss till kärleken.«¹

2. Dessa träffande ord från den heliga Thérèse av Jesusbarnet och av det heliga Anletet säger oss allt. De summerar allt det geniala i hennes spiritualitet och vore i sig tillräckliga som motivering till varför hon utnämnts till kyrkolärare. Förtröstan – »inget annat« – det är vägen som kan leda oss fram till den kärlek som ger allt. Förtröstan får nådens källa att flöda över och in i våra liv, får evangeliet att anta kött och som förvandlar oss till kanaler av barmhärtighet för våra bröder och systrar.

3. Förtröstan är vad som dagligen håller oss uppe, och också det som kommer göra det möjligt för oss att stå uppräta inför Herren den dag han kallar oss till sig:

»Vid detta livs afton skall jag träda fram inför dig med tomma händer, ty jag ber dig icke, Herre, att räkna mina verk. All vår rättfärdighet är i dina ögon befläckad. Därför vill jag ikläda mig din egen *Rättfärdighet* och av din *Kärlek* få evigt besitta *dig själv*.«²

4. Lilla Thérèse är ett av de bäst kända och mest älskade helgonen i vår värld. Liksom den helige Franciskus av Assisi är hon älskad även av icke-kristna och icke-troende. Till det kommer att UNESCO har erkänt henne som en av de mest betydelsefulla gestalterna för den samtida mänskligheten.³ Det skulle göra oss gott att fördjupa oss i hennes budskap då vi firar 150-årsjubiléet av hennes födelse i Alençon (2 januari 1873) och 100-årsfrandet av hennes saligförklaring.⁴ Ändå har jag inte valt att offentliggöra denna uppmaning på något av dessa datum, eller på hennes liturgiska festdag [1 oktober]. Skälet är att budskapet

skall kunna få gå utöver dessa firanden och kunna få upptas som en del av kyrkans andliga skatt. Att publicera detta på den heliga Teresa av Ávilas festdag är ett sätt att presentera den heliga Thérèse av Jesusbarnet och av det heliga Anletet som den mogna frukten av reformen av Karmel och av spiritualiteten hos det stora spanska helgonet.

5. Lilla Thérèses jordeliv blev kort, knappt tjugofyra år och lika ordinärt som något annat liv, som hon först tillbringade i sin familj och därefter i Karmel i Lisieux. Den utomordentliga laddning av ljus och kärlek som hon utstrålade blev känd strax efter hennes död, i och med publiceringen av hennes skrifter och tack vare de oräkneliga nådebevis som gavs åt de troende som åkallade hennes förbön.

6. Kyrkan erkände snabbt hennes stora betydelse och det distinkta i hennes evangeliska spiritualitet. Under en pilgrimsfärd till Rom 1887 mötte Lilla Thérèse påve Leo XIII och hon anhöll om hans tillstånd att få träda in i Karmel redan vid femton års ålder. Inte långt efter hennes död anände den helige Pius X

hennes andliga storhet och förutsade att hon skulle komma att bli det största helgonet i modern tid. Hon förklarades vördnadsvärd 1921 av Benedikt xv, som i det att han lovordade hennes dygder såg dem sammanfattade i det andliga barnskapets »lilla väg«.⁵ Hon saligförklarades för hundra år sedan och helgonförklarades den 17 maj 1925 av påve Pius xi, som tackade Herren för att hon fått bli den första saliga han fått upphöja till altarnas ära och den första heliga han fått kanonisera.⁶ Samme påve utnämnde henne 1927 till skyddshelgon för missionerna.⁷ År 1944 förklarades hon som ett av Frankrikes skyddshelgon av den vördnadsvärde Pius xii,⁸ som själv vid flera tillfällen fördjupade det andliga barnskapets tema.⁹ Den helige Paulus vi tyckte om att minnas hur han själv döpts den 30 september 1897, alltså på hennes dödsdag, och till hundraårsfirandet av hennes födelse skrev han ett brev till biskoparna av Bayeux och Lisieux om hennes undervisning.¹⁰ Den 2 juni 1980, under sin första apostoliska resa till Frankrike, besökte den helige Johan-

nes Paulus II basilikan som är tillägnad henne, och år 1997 utnämnde han henne till kyrkolärare.¹¹ Han hänvisade också till henne som »en expert i *scientia amoris*«. ¹² Påve Benedikt XVI aktualiserade på nytt hennes »vetenskap i kärlek« och föreslog henne som »en vägvisare för alla, särskilt för dem bland Guds folk som utför tjänst som teologer«. ¹³ Slutligen, under 2015, hade jag glädjen att under synoden om familjen få helgonförklara hennes föräldrar, Louis och Zélie. För inte så länge sedan tillägnade jag en av mina veckoaudienser till att tala om Lilla Thérèse i en katekes om apostolisk iver.¹⁴

I. JESUS FÖR ANDRA

7. I det namn som Lilla Thérèse valde för sitt gudsvigda liv så framhävs Jesus, som »Barnet« som manifesterar inkarnationens mysterium, och som det »heliga Anletet« av den som överlät sig själv helt och hållet på korset. Hon är »heliga Thérèse av Jesusbarnet och det heliga Anletet.«

8. Jesu namn fanns alltid på hennes läppar, där det utsades som en akt av kärlek, ända till det sista andetaget. Hon hade även skrivit dessa ord i sin cell: »Jesus är min enda kärlek«. Detta var hennes uttolkning av Nya testamentets alltigenom kulminerande utsaga: »Gud är kärlek« (1 Joh 4:8, 16).

En missionerande själ

9. Som med varje autentiskt möte med Kristus manade denna troserfarenhet henne också till mission. Lilla Thérèse kunde definiera sin mission med följande ord: »I himlen kommer jag att önska detsamma som här på jorden: att älska Jesus och att göra honom älskad.«¹⁵ Hon skrev att hon inträtt i Karmel »för att rädda själar.«¹⁶ Kort sagt betraktade hon inte sin vigning åt Gud som något skilt från strävandet efter att söka det bästa för sina bröder och systrar. Hon delade den barmhärtige Faderns kärlek till sin förlorade son och den gode herdens kärlek till de förlorade, vilsegångna och skadade fåren. Det är av denna anledning som hon är skyddshelgon för missionerna och en modell för evangelisation.

10. De sista sidorna av hennes *Självbiografiska skrifter*¹⁷ utgör ett missionstestamente. De uttrycker hennes förståelse för hur evangelisation är något som sker genom attraktion,¹⁸ snarare än genom påtryckning eller proselytism. Hennes egna ord är i detta hänseende läsvärda:

*DRAG MIG MED DIG, MED HAST VILL VI FÖLJA DIG! Ljuv är doften av dina salvor. O Jesus, jag behöver således inte ens säga: När du drar mig, drag då också de själar jag älskar! Dessa enkla ord: drag mig är nog. Herre, jag förstår att när en själ låtit sig fångas av dina salvors berusande doft kan den inte ila fram ensam, alla de själar den älskar dras med, och det sker utan tvång, utan ansträngning, det är en naturlig följd av dragningen till dig. Liksom en flod drar med sig allt den mött på vägen när den störtar sig i din kärleks ändlösa hav med alla de skatter den äger ... Herre, du vet att jag inte har några andra skatter än de själar du har velat förena med min.*¹⁹

11. I denna passage citerar Lilla Thérèse brudens ord till brudgummen i Höga visan (1:3–4), enligt den genomgripande tolkning vi finner i skrifterna hos Karmels kyrkolärare, den heliga Teresa av Jesus och den helige Johannes av Korset. Brudgummen är Jesus, Guds Son, som har förenat sig med vår mänsklighet i inkarnationen och återlöst oss på korset. Där, från sin öppnade sida, lät han kyrkan se dagens ljus, sin älskade brud för vilken han utgav sitt liv (jfr Ef 5:25). Vad som är slående är att Lilla Thérèse, medveten om sin egen förestående död, inte närmade sig denna hemlighet endast som en källa till personlig tröst, utan i en brinnande apostolisk anda.

Den nåd som befriar oss från självupptagenhet

12. Vi ser något liknande när hon talar om den helige Andes handlande, vilket omedelbart får en missionerande nyans:

Detta är min bön, att Jesus måtte dra mig in i sin kärlekslåga och förena mig så innerligt med sig att han lever och handlar i mig. Jag känner att ju starkare kärleken upptänder mitt hjärta, desto mer kommer jag att be:

Drag mig med dig, och desto mer kommer också de själar som dras till mig (som bara skulle vare en liten onyttig järnspillra om jag avlägsnande mig från den gudomliga smältugnen) att *med hast ila efter den Älskades ljuva doft*, ty en själ upptänd av kärlek kan inte förbli överksam.²⁰

13. I Lilla Thérèses hjärta omvandlades strömmen från dopets nåd till denna våldsamma flod som störtade sig in i Kristi kärleks hav, och som i sitt svall drog med sig en mängd av systrar och bröder. Detta är vad som hände, framför allt efter hennes död. Det var hennes utlovade »regn av rosor«.²¹

2. FÖRTRÖSTAN OCH KÄRLEKENS LILLA VÄG

14. En av Lilla Thérèses viktigaste insikter för hela Guds folks goda är hennes »lilla väg«, förtröstans och kärlekens väg, även känd som *det andliga barnskapets väg*. Alla kan följa denna väg, oavsett ålder och levnadsstånd. Det är den väg som den himmelske Fadern uppenbarar för de små (jfr Matt 11:25).

15. I sina *Självbiografiska skrifter*²² berättar Lilla Thérèse om hur hon upptäckte den lilla vägen:

Trots min ringhet kan jag sträva efter helighet. Att göra mig större är omöjligt, jag måste finna mig i att vara sådan jag är med alla mina brister. Men jag skall söka ut ett sätt att komma till himlen på en liten rak, kort väg, en alldeles ny väg.²³

16. För att beskriva denna väg använder hon bilden av en hiss: »Hissen, som skall bära mig upp till himlen, är dina armar, Jesus! För den skull behöver jag inte bli större, tvärtom måste jag ständigt förbli liten, ja, bli allt mindre«.²⁴ Liten, oförmögen till att förtrösta på sig själv, och ändå fast trygg i kraften hos Herrens kärleksfulla armar.

17. Detta är «kärlekens ljuva väg»,²⁵ som Jesus öppnat för de små och fattiga, för alla. Det är den sanna glädjens väg. I stället för en pelagiansk uppfattning av helighet,²⁶ individualistisk och elitistisk, mer asketisk än mystisk, och där betoningen läggs på den mänskliga

ansträngningen, understryker Lilla Thérèse alltid företrädet i Guds handlade, hans gåva av nåd. Hon går däri så långt som att säga:

Likväl hyser jag samma djärva förtröstan att bli ett stort helgon, ty jag räknar inte med egna förtjänster, eftersom jag inte har *en enda*, utan hoppas på Honom som är Styrkan och Heligheten. Han som nöjer sig med mina svaga bemödanden, han ensam kommer att lyfta mig upp till sig och göra mig *helig* genom att överhölja mig med sina oändliga förtjänster.²⁷

Att se bortom all förtjänst

18. Detta sätt att tänka står inte på något vis i motsättning till den traditionella katolska läran om nådens tillväxande i oss, nämligen, att vi utan egen förtjänst blir rättfärdiggjorda av den heliggörande nåden, att vi därigenom förändras och genom våra goda handlingar får möjlighet att samverka i en process av tillväxande i helighet. Genom detta »upplyftande« kan vi komma att äga verkliga förtjänster i kraft av utvecklandet av den mottagna nåden.

19. Lilla Thérèse föredrog, å sin sida, att framhäva företrädet av det gudomliga handlandet; hon uppmuntrar oss till fullständig förtröstan i det att vi betraktar Kristi kärlek, utgjuten intill slutet. I grund och botten består hennes lära av insikten att eftersom vi är oförmögna att ha visshet om oss själva²⁸ så kan vi heller inte ha någon visshet om att äga de egna förtjänsterna. Katekesen väljer att citera den heliga Thérèses ord till Herren: »Jag skall träda fram inför dig med tomma händer«²⁹ för att illustrera hur »helgonen alltid haft ett levande medvetande om att deras förtjänster var ren nåd.«³⁰ Denna övertygelse ger upphov till en glädjefull och ömsint tacksamhet.

20. Den mest passande livshållningen är att vi alltså sätter vårt hjärtas förtröstan inte till oss själva utan till den oändliga barmhärtigheten hos en Gud som älskar oss villkorslöst och som givit oss allt i Jesu Kristi kors.³¹ Av denna anledning använde Lilla Thérèse aldrig det uttryck som annars var så vanligt på hennes tid: »Jag kommer att bli ett helgon«.

21. Däremot så uppmuntrar hennes gränslösa förtröstan alla som känner sig bräckliga, begränsade, syndare, att låta sig lyftas upp och förvandlas för att nå höjden:

Å, om alla svaga och ofullkomliga själar kände som den minsta av dem, din lilla Thérèses själ, då skulle ingen förlora hoppet om att nå krönet på kärlekens berg. Jesus begär inte stora handlingar utan enbart överlåtelse och tacksamhet.³²

22. Detta insisterande på Guds initiativ hos Lilla Thérèse får henne också att när hon talar om Eukaristin inte främst sätta sin egen önskan att ta emot Jesus i den heliga kommunionen, utan i stället Jesu önskan att få förena sig med oss och bo i våra hjärtan.³³ I sin »Offerakt till den barmhärtiga kärleken« säger hon till Jesus under det att hon är ledsen över att inte kunna få ta emot kommunionen dagligen längre: »Bli kvar i mig som i tabernaklet.«³⁴ Hennes blick förblev fäst inte på sig själv och sina egna behov, utan på Kristus, som älskar, söker, önskar bo i själen.

Daglig överlåtelse

23. Den förtröstan som Lilla Thérèse förespråkar omfattar mer än vår individuella helgelse och frälsning. Den har en sammanfattande betydelse som omfamnar helheten av den konkreta tillvaron och finner sin tillämpning i våra dagliga liv, där vi så ofta angrips av rädslor, av längtan efter mänsklig säkerhet och behovet av att ha allt under kontroll. Här ser vi vikten av hennes inbjudan till en »helig överlåtelse.«

24. Den fullständiga förtröstan som blir en överlåtelse till kärleken gör oss fria från tvångsmässigt beräknande, från ständig oro för framtiden och från fruktan som tar ifrån oss friden. Under sina sista dagar insisterade Lilla Thérèse på detta: »Jag tycker att vi som vandrar på Kärlekens väg inte skall tänka på det smärtsamma som kan drabba oss i framtiden, ty om vi gjorde det, så skulle det innebära att vi inte hade tillräcklig förtröstan.«³⁵ Om vi befinner oss i händerna hos en Fader som älskar oss utan gränser, så kommer vi alltid att kunna komma vidare vad som än händer oss, och hans kärleks och fullhets plan kommer

på ett eller annat sätt kommer att fullbordas i våra liv.

En eld mitt i natten

25. Lilla Thérèse kom att leva tron med största styrka och visshet mitt i den dunkla natten, även innefattande Golgatas mörker. Hennes vittnesbörd kulminerade under den sista perioden i hennes liv, i den stora »trosprövning«³⁶ som inleddes påsken 1896. I sin berättelse³⁷ relaterar hon denna period av prövning direkt till den smärtfyllda verkligheten med ateismen i hennes samtid. Slutet av 1800-talet då hon levde var ju »guldåldern« för den moderna ateismen som ett filosofiskt och ideologiskt system. När hon skrev hur Jesus tillät att »ett tätt mörker omsvepte hennes själ«,³⁸ så anspelar hon på ateismens mörker och förkastandet av den kristna tron. I förening med Jesus, som själv tog på sig mörkret från hela världens synd när han accepterade att dricka sitt lidandes kalk, så insåg också Lilla Thérèse intighetens hela förtvivlan och tomhet.³⁹

26. Ändå kan mörkret inte övervinna ljuset; det är besekrat av den som kommit hit till världen som ljus (jfr Joh 12:46).⁴⁰ Lilla Thérèses berättelse avslöjar den heroiska karaktären i hennes tro, hennes seger i den andliga kampen med de allra starkaste frestelser. Hon kände sig som en syster till ateisterna, sittande till bords med dem, liksom Jesus som satt till bords med syndare (jfr Matt 9:10–13). Hon bad för dem, alltmedan hon själv förnyade den egna trosakten, i ständig kärleksfylld gemenskap med Herren:

Jag ilar till min Jesus och säger att jag är beredd att utgjuta mitt blod till sista droppen för att bekänna att det finns en *himmel*. Jag säger honom att jag är glad åt att inte få njuta denna sköna himmel här på jorden för att han skall öppna den för all evighet för de stackars icke-troende.⁴¹

27. Tillsammans med tron hyste Lilla Thérèse en djup och obegränsad förtröstan till Guds oändliga barmhärtiga kärlek: »förtröstan skall leda oss till kärleken.«⁴² Även i mörkret hyste hon en full förtröstan, som hos ett barn som

finner tillflykt, utan rädsla, i sin faders- eller modersfamn. För Lilla Thérèse uppenbarar sig Gud framför allt genom sin barmhärtighet, vilken är nyckeln till att förstå allt annat som kan sägas om honom: »Mig har han skänkt sin *oändliga barmhärtighet*, och det är *genom den* jag betraktar och tillber hans andra fullkomligheter! ... Därför tycks de mig alla stråla av *kärlek*, även rättvisan (och den kanske mer än någon annan).«⁴³ Detta är en av Lilla Thérèses högsta insikter, ett av de viktigaste bidragen till hela Guds folk. På ett utomordentligt sätt lodade hon djupen av den gudomliga barmhärtigheten och hämtade därur sitt obegränsade hopp.

Ett allra starkaste hopp

28. Innan hon inträdde i Karmel hade Lilla Thérèse erfarit en uppseendeväckande andlig närhet till en av de mest olyckliga bland människor, brottslingen Henri Pranzini, dömd till döden för ett trippelmord som han inte ångrade.⁴⁴ Genom att låta läsa en mässa för honom och förtröstansfullt be för hans frälsning, var hon övertygad att hon därigenom

satte honom i allt närmare kontakt med Jesu blod. Hon sade till Gud att hon var helt viss om att han i sista stund skulle förlåta honom »även om han *inte biktade sig* eller gav något *bevis på ånger*.« Som skäl för sin visshet anger hon: »Min tillit till Jesu oändliga barmhärtighet var så djup.«⁴⁵ Hur stor hennes rörelse blev när hon fick veta hur Pranzini just då han stigit upp på schavotten »plötsligt greps av en ingivelse, vände sig om, tog *krucifixet*, som prästen räckte honom och *kysste de heliga sårren tre gånger!*«⁴⁶ Denna intensiva erfarenhet av att hoppas emot allt hopp kom senare att visa sig bli fundamental för henne: »Efter denna enastående nåd växte min önskan att rädda själar från dag till dag.«⁴⁷

29. Lilla Thérèse var medveten om syndens tragiska verklighet och ändå möter vi henne alltid nedsänkt i Kristi mysterium, förvissad om att »där synden blev större, där överflödade nåden än mer« (Rom 5:20). Världens synd är omätlig, men inte oändlig, medan Återlösarens barmhärtiga kärlek verkligen är oändlig. Lilla Thérèse vittnar om Jesu definitiva seger, genom sitt lidande, sin död och sin uppstån-

delse, över onskans alla krafter. Fylld av förtröstan vågade hon säga: »Jesus, låt mig få rädda många själar, låt inte en enda få gå förlorad idag [...] Jesus, förlåt mig om jag säger sådant jag inte borde säga, allt jag vill är att glädja och trösta dig.«⁴⁸ Detta leder oss till att nu betrakta ytterligare en aspekt av den friska som är den heliga Thérèse av Jesusbarnet och det heliga Anletets budskap.

3. VARA KÄRLEKEN

30. Som »större« än både tron och hoppet, så kommer kärleken aldrig att förgå (jfr 1 Kor 13:8–13). Kärleken är den helige Andes allra största gåva och »alla dygders moder och rot.«⁴⁹

Kärlek som en personlig hållning

31. *Självb biografiska skrifter* är ett vittnesbörd om den barmhärtiga kärleken, i vilket Lilla Thérèse ger oss en kommentar till Jesu nya bud: *Älska varandra så som jag har älskat er* (Joh 15:12).⁵⁰ Jesus törstar efter detta svar på hans kärlek. I själva verket

drog han sig inte för att *tigga* lite vatten av den samariska kvinnan. Han var törstig ... Men när han sade: *Ge mig att dricka*, var det om *kärlek* universums Skapare bad sin stackars skapade varelse. Han törstade efter kärlek.⁵¹

Lilla Thérèse sökte att besvara Jesu kärlek genom att återgälda kärlek med kärlek.⁵²

32. Symboliken i brudkärleken uttrycker brudgummens och brudens ömsesidiga gåva av sig själva till varandra. Inspirerad av Höga visan (2:16) skriver Lilla Thérèse:

Jag tänker att min brudgums hjärta är för mig allena, liksom mitt är allenast för honom, och därför talar jag till honom i denna ljuvliga ensamhet hjärta till hjärta i väntan på att en dag få se honom ansikte mot ansikte! ...⁵³

Fastän Herren älskar oss tillsammans som ett folk, så är kärleken på samma gång verksam på ett högst personligt vis, »hjärta till hjärta.«

33. Lilla Thérèse ägde full visshet om att Jesus i sitt lidande älskar och känner henne

personligen: »Han har älskat mig och offrat sig för mig« (Gal 2:20). När hon betraktar Jesus i sin dödsängest säger hon till honom: »Du såg mig«. ⁵⁴ På samma sätt säger hon till Jesusbarnet i sin moders armar: »Med din lilla hand som smekte Maria / uppehöll du världen och gav den livet. / Och du tänkte på mig.« ⁵⁵ Även i början av *Själubiografiska skrifter* betraktade hon Jesu kärlek till hela mänskligheten och för varje individ, som om han eller hon vore unik i världen. ⁵⁶

34. Akten av kärlek – att upprepa orden »Jesus, jag älskar dig« – vilket hos Lilla Thérèse blev lika naturligt som att andas, är nyckeln till hur hon förstår evangeliet. Med denna kärlek går hon in i Jesu livs alla mysterier och blir som en samtida med Maria och Josef, Maria Magdalena och apostlarna. Förenade med dem trängde hon in i djupen av kärleken hos Jesu hjärta. Låt oss se på ett exempel:

När jag ser Magdalena närma sig de många gästerna, ser henne tvätta den tillbedde Mästarens fötter med sina tårar, ser henne för första gången vidröra hans fötter, ja, då

känner jag att hennes hjärta har förstått den avgrund av kärlek och barmhärtighet som finns i Jesu Hjärta, och att fastän hon är en synderska så är Jesu Hjärta berett inte endast till att förlåta henne men också till att slösa sin gudomliga förtrolighets välsignelser över henne för att så upplyfta henne till kontemperationens allra högsta höjder.⁵⁷

Den största kärlek i högsta enkelhet

35. I slutet av sina *Självbiografiska skrifter* delar Lilla Thérèse med sig till oss av sin »Offerakt till den barmhärtiga kärleken«. ⁵⁸ När hon väl helt och fullt hängett sig åt den helige Andes handlande mottog hon, utan fanfarer eller synliga tecken, ett överflöd av det levande vattnet: »vilken flod, eller snarare hav av nåd som forsade in i min själ.« ⁵⁹ Detta är det mystiska livet som, helt utan extraordinära fenomen, erbjuds åt alla troende som en daglig erfarenhet av kärlek.

36. Lilla Thérèse praktiserade den barmhärtiga kärleken i det lilla, i det dagliga livets enklaste ting. Hon gjorde det i sällskap med jungfru Maria av vilken hon lär sig att »älska är

att ge allt och att ge sig själv.«⁶⁰ Medan predikanterna på den tiden ofta lovordade Marias storhet på ett sätt som fick henne att framstå som långt ifrån oss, visade Lilla Thérèse – med utgångspunkt i evangeliet – hur Maria faktiskt är den största i himmelriket just därför att hon är den minsta (jfr Matt 18:4) och den som står närmast Jesus i hans förnedring. Hon såg att om de apokryfiska berättelserna är fulla av slående och fantastiska konststycken, så visar oss evangeliet ett ödmjukt och fattigt liv i trons enkelhet. Jesus själv ville att Maria skulle få vara ett exempel på en själ som söker honom i trons natt.⁶¹ Maria var den första som vandrade den »lilla vägen« i ren tro och ödmjukhet. Följaktligen tvekade inte Lilla Thérèse att skriva:

Moder full av nåd, jag vet att du levde
Mycket fattigt i Nasaret, och inte ville ha
något mer,

*Ingen hänförelse, inga under eller extaser
Förskönade ditt liv, du de Saligas Drottning!*

...

De »små« är väldigt många på jorden.

Utan fruktan kan de lyfta blicken mot dig,
 Ojämförliga Moder, du valde att vandra den
vanliga vägen,
 För att leda dem till Himlen.⁶²

37. Lilla Thérèse berättar för oss om vissa nådebevis hon fått ta emot mitt i det dagliga livets enkelhet, som den plötsliga inspiration hon fick medan hon åtföljde en sjuk syster med en något besvärlig karaktär. Men det rör sig alltid om erfarenheter av en allt intensivare barmhärtig kärlek utlevd mitt i de allra mest ordinära situationer:

En vinterkväll när jag som vanligt gjorde min lilla tjänst – det var kallt, mörkt – fick jag plötsligt höra klangen från ett avlägset musikinstrument, och så tyckte jag mig se en upplyst salong med förgylld inredning, där elegant klädda flickor utbytte komplimanger och världsliga artigheter. Därefter föll min blick på den stackars sjuklingen som jag stödde, och i stället för musik hörde jag emellanåt hennes kvidande, i stället för förgyllning såg jag tegelstenarna i den kala klostergången, nödtorftigt belyst av ett

svagt ljus. Jag kan inte återge vad som då försiggick i min själ; vad jag vet är att Herren upplyste mig med *sanningens* ljus, som till den grad överträffade de jordiska festernas dunkla glans att jag knappt kunde fatta min lycka ... Å, jag skulle inte för tusen år med världsliga fester ha gett de tio minuter det tog för mig att utföra min enkla kärlekstjänst.⁶³

I kyrkans hjärta

38. Från den heliga Teresa av Avila ärvde Lilla Thérèse en stor kärlek till kyrkan och kunde grundligt utröna detta mysterium. Vi ser detta i hennes upptäckt av »kyrkans hjärta«. I en lång bön till Jesus⁶⁴ skriven den 8 september 1896, på den sjätte årsdagen för avläggandet av hennes klosterlöften, anförtrodde helgonet åt Herren hur hon drevs av en omätlig längtan, av en passion för evangeliet, som ingen kallelse ensam kunde tillfredsställa. I sökandet av sin »plats« i kyrkan läste hon så på nytt kapitlen 12 och 13 i den helige Paulus första brev till korintierna.

39. Där, i det tolfte kapitlet, använder aposteln bilden av kroppen och dess lemmar för att förklara hur kyrkan omfattar en stor mångfald av hierarkiskt ordnade nådegåvor. Denna beskrivning var emellertid inte tillräcklig för Lilla Thérèse. Hon fortsatte sin efterforskning och läste så »Kärlekens lovsång« i trettonde kapitlet. Där fann hon det förträffliga svaret på sin fråga, och skrev därpå följande tänkvärda ord:

Då jag betraktade Kyrkans mystiska lemmar hade jag inte känt igen mig i någon av de lemmar som Paulus beskriver, eller snarare, jag ville känna igen mig i *alla ... Kärleken* gav mig nyckeln till min kallelse. Jag förstod att om Kyrkan har en kropp som består av olika lemmar, kan inte den ädlaste och nödvändigaste fattas henne. Jag förstod att Kyrkan *har ett hjärta och att detta hjärta BRINNER av KÄRLEK*. Jag förstod att *endast kärleken* får Kyrkans lemmar att handla, att om *kärleken* slocknade skulle apostlarna inte längre förkunna evangelium och martyrerna vägra att utgjuta sitt blod ... Jag

förstod att *KÄRLEKEN INNESLUTER ALLA KALLELSER, ATT KÄRLEKEN ÄR ALLT, ATT DEN OMFATTAR ALLA TIDER OCH ALLA ORTER, KORT SAGT, ATT DEN ÄR EVIG!* ... Då utbrast jag i min översvallande glädjeyra: O Jesus, min Kärlek, äntligen har jag funnit *min kallelse, MIN KALLELSE ÄR KÄRLEKEN!* Ja, jag har funnit min plats i Kyrkan, och det är du, min Gud, som gett mig den: i min moder Kyrkans hjärta skall jag vara *kärleken*, och därmed blir jag allt ... min dröm blir verklighet!!!⁶⁵

40. Detta hjärta var inte hjärtat hos en triumfatorisk kyrka, utan hjärtat hos en kärleksfull, ödmjuk och barmhärtig kyrka. Lilla Thérèse sätter sig aldrig över andra, utan intog den sista platsen tillsammans med Guds Son, som för vår skull antagit en tjänares gestalt, ödmjukat sig och blivit lydig ända intill döden på ett kors (jfr Fil 2:7-11).

41. Denna upptäckt av kyrkans hjärta är också en stor källa till ljus för oss idag. Det hindrar oss från att ta anstöt av begränsningarna

och svagheten hos den kyrkliga institutionen med dess skuggor och synder, och förmår oss att gå in i kyrkans hjärta som brinner av kärlek och som på pingstdagen upptändes av den helige Andes gåva. Det är detta hjärta som åter flammar upp genom varje kärleksfull handling. »Jag skall vara kärleken«; detta är Lilla Thérèses radikala val, hennes definitiva syntes och hennes djupaste andliga identitet.

Ett regn av rosor

42. Efter århundraden, då oräkneliga helgon med stor iver och skönhet uttryck sin önskan att »komma till himlen«, kunde den heliga Thérèse med stor uppriktighet medge: »Jag hade vid den tiden svåra inre prövningar av alla slag (till den grad att jag ibland undrade om det fanns en himmel).«⁶⁶ Vid ett annat tillfälle säger hon: »När jag sjunger om himlens glädje, om lyckan att för evigt få äga Gud, känner jag ingen glädje, ty jag sjunger bara om det *JAG VILL TRO*.«⁶⁷ Vad hade hänt? Det som hänt var att hon kommit att lyssna på kallelsen från Gud att sätta kyrkans hjärta i brand, mer än att tänka på hennes egen lycka.

43. Den förvandling som ägde rum inuti henne gjorde det möjligt för henne övergå från en ivrig längtan efter himlen till en konstant, brinnande längtan efter allas bästa, vilket kulminerande i hennes dröm att i himlen få fortsätta sitt uppdrag att älska Jesus och att göra honom älskad. Som hon skrev i ett av sina sista brev: »Jag räknar med att inte bli överksam i himlen. Min längtan är att där få fortsätta arbeta för kyrkan och för själarna.«⁶⁸ Och i de sista dagarna, sade hon på ett ännu mer direkt vis: »Jag kommer att tillbringa min Himmel på jorden ända fram till världens slut. Ja, jag vill tillbringa min Himmel med att göra gott på jorden.«⁶⁹

44. Med de orden uttryckte Lilla Thérèse sitt allra mest försäkrande svar på den unika gåva som Herren skänkte henne, på det anmärkningsvärda ljus som Gud lät strömma in i henne. På detta vis anlände hon till hennes ytterst personliga syntes av evangeliet, den som inleddes med fullständig förtröstan och som kulminerade i en total överlåtelse för andras skull. Hon hade inga tvivel vad gällde frukt-

barheten av denna gåva: »Jag tänker på allt det goda som jag skulle vilja göra efter min död.«⁷⁰ »Gud skulle inte ge mig denna önskan att göra gott på jorden efter min död, om han inte ville låta den gå i uppfyllelse.«⁷¹ »Det kommer att bli ett regn av rosor.«⁷²

45. Se, cirkeln är sluten: »*C'est la confiance*«. Det är förtröstan som leder oss till kärlek och som gör oss fria från fruktan. Det är förtröstan som hjälper oss att sluta se på oss själva och som gör det möjligt för oss att i Guds händer lägga det som bara han kan åstadkomma. Att göra så förser oss med en omätlig rikedom av kärlek och energi som vi kan använda för att se till våra bröders bästa. Och så, mitt under sina sista dagars lidande, kunde Lilla Thérèse skriva: »Jag räknar inte längre med något annat än kärleken.«⁷³ Till sist är det endast kärleken som räknas. Förtröstan får rosor att blomma och strör dem så ut likt ett överströmmande av den gudomliga kärlekens överflöd. Låt oss så be om en sådan förtröstan som en nådens fria och dyrbara gåva, så att evangeliets vägar må öppna sig i våra liv.

4. I EVANGELIETS HJÄRTA

46. I *Evangelii gaudium* uppmanade jag till ett återvändande till källans friskhet, för att betona det som är väsentligt och outhärligt. Det syns mig nu passande att återuppta denna inbjudan och att lägga fram den ännu en gång.

Syntesens kyrkolärare

47. Denna föreliggande uppmaning om den heliga Thérèse ger mig tillfället att påminna om hur, i en missionerande kyrka,

budskapet måste koncentrera sig på det väsentliga, som är det vackraste, det största, det mest attraktiva och samtidigt det mest nödvändiga. Budskapet förenklas utan att förlora i djup och sanning. På så sätt vinner det i styrka och blir övertygande.⁷⁴

Den lysande kärnan är »det sköna i den förlösande kärlek som Gud uppenbarade i Jesus Kristus som dött och uppstått från de döda.«⁷⁵

48. Inte allt är lika centralt, eftersom det finns en rangordning eller hierarki bland kyrkans sanningar, och detta »rymmer en sanning lika

mycket när det gäller trossatserna som för hela kyrkans grundläggande undervisning, inklusive hennes morallära.«⁷⁶ Den kristna moralens centrum är kärleken, som vår respons på Treenighetens ovillkorliga kärlek. Följaktligen, »sådan som människan gör av kärlek till sin nästa är den fullkomligaste yttringen av den helige Andes inre nåd.«⁷⁷ Till sist är det endast kärleken som räknas.

49. Det specifika bidrag som Lilla Thérèse som helgon och kyrkolärare skänker oss är inte främst analytiskt, på det sätt som det exempelvis skulle kunna sägas vara hos den helige Thomas av Aquino. Hennes bidrag är snarare syntetiskt, för hennes genialitet består i att föra oss till det centrala, till det som är väsentligt och oundgängligt. Genom sina ord och sin erfarenhet visar hon att, medan det är sant att hela kyrkans undervisning och hennes normer har sin betydelse, sitt värde och sin klarhet, så är det också sant att vissa läror och normer är mer angelägna och mer grundläggande för det kristna livet. Det var till detta som Lilla Thérèse vände sin blick och sitt hjärta.

50. Som teologer, moralfilosofier och andliga författare, som herdar och som troende, varhelst vi befinner oss, så behöver vi var ständigt ta till oss denna Lilla Thérèse intuition och därav dra konsekvenserna, de teoretiska och praktiska, läromässiga och pastorala, personliga och gemensamma. Både djärvhet och inre frihet behövs för detta.

51. Ibland, så återges bara citat som är sekundära för detta helgon, eller handlar om sådant som hon har gemensamt med vilket helgon som helst: bön, offer, eukaristisk fromhet, och därtill många andra vackra vittnesbörd. Ändå kan vi på detta sätt komma att beröva oss själva vad som är det mest specifika som hon skänkt åt kyrkan. Vi glömmar lätt att »varje helgon är en sändning, planerad av Fadern för att, vid ett visst moment i historien, återspegla och förkroppsliga en viss aspekt av evangeliet.«⁷⁸

För att inse vad det är som Herren önskar säga oss genom ett av sina helgon, behöver vi inte fastna i detaljer [...]. Vad vi måste begrundas är helheten av deras liv, hela deras helgelses väg, den återspeglings av Jesus Kris-

tus som framträder när vi fattar den övergripande betydelsen av deras person.⁷⁹

Detta är i än högre grad sant vad gäller Lilla Thérèse, eftersom vi här har att göra med en »syntesens kyrkolärare.«

52. Från himmel till jord består det lägliga vittnesbördet från den heliga Thérèse av Jesusbarnet och av det heliga Anletets genom den lilla vägens hela storslagenhet:

I en tid som trycker på för att vi skall fokusera på oss själva och våra egna intressen, visar oss Lilla Thérèse på skönheten i att låta livet få bli en gåva.

I en stund då de mest ytligaste behov och önskningar förhärligas, vittnar hon om evangeliets radikalitet.

I en individualistisk tid, får hon oss att upptäcka värdet av en kärlek som blir till förbön.

I en stund då människor är besatta av storslagenhet och nya maktformer, pekar hon ut den lilla vägen för oss.

I en tid som kastar så många människor åt sidan, lär hon oss skönheten i omsorg och ansvarstagande för varandra.

I stunder av stor komplexitet, kan hon hjälpa oss att återupptäcka vikten av enkelhet, kärlekens, förtröstans och överlåtelsens företräde, och så gå bortom ett legalistiskt eller moralistiskt sinnelag som skulle fylla det kristna livet med regler och föreskrifter och få evangeliets glädje att svalna.

I en tid av likgiltighet och självupptagenhet, inspirerar Lilla Thérèse oss till att bli missionerande lärjungar, fångslade av det attraktiva hos Jesus och evangeliet.

53. Ett och ett halvt sekel efter hennes födelse är Lilla Thérèse mer levande än någonsin i Kyrkan under hennes pilgrimsfärd, i Guds folks hjärta. Hon gör oss sällskap på vår pilgrimsfärd, och hon gör gott på jorden som hon önskade så mycket. Det allra underbaraste tecknet på hennes andliga livskraft är de oräkneliga »rosor« hon fortsätter att strö: de nådebevis som Gud skänker oss på hennes kärleksfulla förbön för att upprätthålla oss på vår livsresa.

Kära heliga Thérèse,
kyrkan behöver få utstråla
evangeliets klarhet, väldoft och glädje.
Sänd oss dina rosor!
Hjälp oss att, som du, alltid förtrösta
på Guds omätliga kärlek till oss,
så att vi var dag må efterlikna och
efterfölja din »lilla väg« av helighet.
Amen.

*Given i Rom, Lateranbaslikan, den 15 oktober,
den heliga Teresa av Avilas minnesdag, året
2023, det elfte av mitt pontifikat.*

FRANCISKUS

NOTER

Detta älskade helgon går under många namn, t.ex. Thérèse av Lisieux, S:ta Teresa av Jesusbarnet, Thérèse av Jesusbarnet, heliga Thérèse av Jesusbarnet och det heliga Anletet. Vi har i referenserna valt att omnämna henne som Thérèse av Lisieux (*övers. anm.*)

- 1 Thérèse av Lisieux, Brev 197, till syster Marie av Jesu hjärta, 17 sept. 1896, i: Thérèse av Lisieux, *Självbiografiska skrifter*, s. 180.
- 2 Thérèse av Lisieux, Bön 6, »Offerakt till den barmhärtiga kärleken«, 9 juni 1895, i: *Självbiografiska skrifter*, s. 238.
- 3 UNESCO har upptagit den heliga Thérèse bland de personer som skall hedras under perioden 2022–2023 med anledning av 150-årsjubileet av hennes födelse.
- 4 29 april 1923.
- 5 Jfr Benedikt xv, *Decretum super virtutibus*, 14 aug. 1921, AAS 13 (1921), s. 449–452.
- 6 Jfr Pius XI, predikan vid helgonförklaringen, 17 maj 1925, AAS 17 (1925), s. 211.

- 7 Jfr Pius XI, *Diocesium et vicariatuum apostolicorum in missionibus*, AAS 20 (1928), s. 147–148.
- 8 Jfr Pius XII, *Sancta Teresia a Iesu infante, virgo, Carmelita lexoviensis, universæ Galliae patrona secundaria constituitur*, AAS 36 (1944), s. 329–330.
- 9 Jfr Pius XII, brev till monsignore François-Marie Picaud, biskop av Bayeux och Lisieux, 7 aug. 1947, *Analecta Ordinis Carmelitarum Discalceatorum* 19 (1947); Pius XII, radiobudskap för invigningen av basilikan i Lisieux, 11 juli 1954, AAS 46 (1954), s. 404–407.
- 10 Jfr Paulus VI, brev till monsignore Jean-Marie-Clément Badré, biskop av Bayeux och Lisieux, med anledning av hundraårsdagen av den heliga Thérèse av Jesusbarnets födelse, 2 jan. 1973, AAS 65 (1973), s. 12–15.
- 11 Jfr Johannes Paulus II, *Sancta Teresia a Iesu Infante Ecclesiae Doctor proclamatur*, AAS 90 (1998), s. 409–413; Johannes Paulus II, *Sancta Teresia a Iesu infante et a sacro vultu doctor ecclesiae universalis re nuntiatur*, AAS 90 (1998), s. 930–944.

- 12 Johannes Paulus II, *Novo millennio ineunte*, 6 jan. 2001, AAS 93 (2001), nr 42.
- 13 Benedikt XVI, katekes, 6 april 2011, *L'Osservatore Romano* (spanska utgåvan), 10 april 2011, s. 12
- 14 Franciskus, katekes, 7 juni 2023, *L'Osservatore Romano*, 7 juni 2023, s. 2–3.
- 15 Thérèse av Lisieux, Brev 220, till l'abbé Bellière, 24 feb. 1897.
- 16 Thérèse av Lisieux, *Självb biografiska skrifter*, s. 132.
- 17 Jfr Thérèse av Lisieux, *Självb biografiska skrifter*, s. 227–232.
- 18 Jfr Franciskus, *Evangelii gaudium*, 24 nov. 2013, nr 14.
- 19 Thérèse av Lisieux, *Självb biografiska skrifter*, s. 228.
- 20 Thérèse av Lisieux, *Självb biografiska skrifter*, s. 231.
- 21 Thérèse av Lisieux, *Sista samtal*, s. 44.
- 22 Jfr Thérèse av Lisieux, *Självb biografiska skrifter*, s. 185–186.

- 23 Thérèse av Lisieux, *Självbiografiska skrifter*, s. 185.
- 24 Thérèse av Lisieux, *Självbiografiska skrifter*, s. 186.
- 25 Thérèse av Lisieux, *Självbiografiska skrifter*, s. 156.
- 26 Se Franciskus, *Gaudete et exsultate*, 19 mars 2018, nr 47–62.
- 27 Thérèse av Lisieux, *Självbiografiska skrifter*, s. 65.
- 28 Detta förklarades av konciliet i Trento, *Dekret om rättfärdiggörelsen*, IX, 1: Denzinger, nr 1534: »Var och en som betraktar sig själv, sin personliga svaghet och sin brist på disposition, må frukta och bäva angående den egna nåden«. *Katolska kyrkans katekes* tar upp detta när den lär att det är omöjligt att ha visshet genom att se på sig själv eller de egna handlingarna (jfr nr 2005). Den visshet som föds av förtröstan kommer inte från oss själva, och då den inte beror på introspektion så kan därför heller inte den egna medvetenheten utgöra en grund för den. Med aposteln Paulus ord: *Inte heller dömer jag mig själv. Mitt samvete är*

- rent, men det betyder inte att jag är frikänd. Den som dömer mig är Herren (1 Kor 4:3-4).* Den helige Thomas av Aquino förklarar det på följande sätt: eftersom nåden »inte fullkomligt helar människan förblir i intellektet ett visst dunkel med avseende på förmågan att förstå«, Thomas av Aquino, *Summa Theologiæ*, I-II, q. 109, art. 9, ad. 1.
- 29 Thérèse av Lisieux, Bön 6, »Offerakt till den barmhärtiga kärleken«, i: *Självbiografiska skrifter*, s. 238.
- 30 *Katolska kyrkans katekes*, nr 2011.
- 31 Detta fastställdes också med klarhet av konciliet i Trento, *Dekret om rättfärdiggörelsen*, IX, Denzinger, nr 1534: »Ingen gudfruktig människa skall betvivla Guds barmhärtighet«; *Dekret om rättfärdiggörelsen*, XIII, i: Denzinger, nr 1541 »Alla skulle sätta sitt fasta hopp till Guds hjälp«.
- 32 *Självbiografiska skrifter*, s. 164-165.
- 33 Jfr Thérèse av Lisieux, Brev 92, till Marie Guérin, 30 maj 1889, i: Thérèse av Lisieux, *Min väg är förtröstan och kärlek*, s. 42-44.

- 34 Thérèse av Lisieux, Bön 6, »Offerakt till den barmhärtiga kärleken«, i: *Självbiografiska skrifter*, s. 238.
- 35 Thérèse av Lisieux, *Sista samtal*, s. 88.
- 36 Thérèse av Lisieux, *Självbiografiska skrifter*, s. 224.
- 37 Jfr Thérèse av Lisieux, *Självbiografiska skrifter*, s. 187–192.
- 38 Thérèse av Lisieux, *Självbiografiska skrifter*, s. 189.
- 39 Jfr Thérèse av Lisieux, *Självbiografiska skrifter*, s. 190–191.
- 40 Jfr Franciskus, *Lumen fidei*, 29 juni 2013, nr 17.
- 41 Thérèse av Lisieux, *Självbiografiska skrifter*, s. 191.
- 42 Thérèse av Lisieux, Brev 197, till syster Marie av Jesu Hjärta, 17 sept. 1896, i: *Självbiografiska skrifter*, s. 180.
- 43 Thérèse av Lisieux, *Självbiografiska skrifter*, s. 157.
- 44 Jfr Thérèse av Lisieux, *Självbiografiska skrifter*, s. 89–90.

- 45 Thérèse av Lisieux, *Självbiografiska skrifter*, s. 89.
- 46 Thérèse av Lisieux, *Självbiografiska skrifter*, s. 90.
- 47 Thérèse av Lisieux, *Självbiografiska skrifter*, s. 90.
- 48 Thérèse av Lisieux, Bön 2, 8 sept. 1890, via: archives.carmeldelisieux.fr.
- 49 Thomas av Aquino, *Summa Theologiæ*, I-II, q. 62, art. 4.
- 50 Jfr Thérèse av Lisieux, *Självbiografiska skrifter*, s. 198–233.
- 51 Thérèse av Lisieux, *Självbiografiska skrifter*, s. 165.
- 52 Jfr Thérèse av Lisieux, *Självbiografiska skrifter*, s. 165.
- 53 Thérèse av Lisieux, Brev 122, till Céline, 14 okt. 1890, via: archives.carmeldelisieux.fr.
- 54 Thérèse av Lisieux, Poem 24 »Jesus, min älskade, påminn dig!«, nr 21, via: archives.carmeldelisieux.fr
- 55 Thérèse av Lisieux, Poem 24 »Jesus, min älskade, påminn dig!«, nr 6.

- 56 Thérèse av Lisieux, *Självbiografiska skrifter*, s. 19–20.
- 57 Thérèse av Lisieux, Brev 247, till abbé Bellière, 21 juli 1897.
- 58 Thérèse av Lisieux, Bön 6, »Offerakt till den barmhärtiga kärleken«, i: *Självbiografiska skrifter*, s. 237–239.
- 59 Thérèse av Lisieux, *Självbiografiska skrifter*, s. 158.
- 60 Thérèse av Lisieux, Poem 54, »Varför jag älskar dig, o Maria!«, nr 22.
- 61 Thérèse av Lisieux, Poem 54, »Varför jag älskar dig, o Maria!«, nr 15.
- 62 Thérèse av Lisieux, Poem 54, »Varför jag älskar dig, o Maria!«, nr 17.
- 63 Thérèse av Lisieux, *Självbiografiska skrifter*, s. 222–223.
- 64 Jfr Thérèse av Lisieux, *Självbiografiska skrifter*, s. 167–177.
- 65 Thérèse av Lisieux, *Självbiografiska skrifter*, s. 171.
- 66 Thérèse av Lisieux, *Självbiografiska skrifter*, s. 151. Detta var inte en brist på tro. Den helige

- Thomas av Aquino lär att i tron är både viljan och förnuftet verksamma. Viljans fasthållande kan vara mycket solid och djupt rotad, allt medan förståndet kan vara fördunklat. Jfr Thomas av Aquino, *De Veritate*, 14, 1.
- 67 Thérèse av Lisieux, *Självbiografiska skrifter*, s. 192.
- 68 Thérèse av Lisieux, Brev 254, till père Roulland, 14 juli 1897, i: *Min väg är förtröstan och kärlek*, s. 109–110.
- 69 Thérèse av Lisieux, *Sista samtal*, 17 juli 1897, s. 83.
- 70 Thérèse av Lisieux, *Sista samtal*, 13 juli 1897, s. 76.
- 71 Thérèse av Lisieux, *Sista samtal*, 18 juli 1897, s. 83–84.
- 72 Thérèse av Lisieux, *Sista samtal*, 9 juni 1897, s. 44.
- 73 Thérèse av Lisieux, Brev 242, till syster Marie av Treenigheten, 6 juni 1897, i: *Min väg är förtröstan och kärlek*, s. 103.
- 74 Franciskus, *Evangelii gaudium*, nr 35.
- 75 Franciskus, *Evangelii gaudium*, nr 36.

- 76 Franciskus, *Evangelii gaudium*, nr 36.
- 77 Franciskus, *Evangelii gaudium*, nr 37.
- 78 Franciskus, *Gaudete et exsultate*, nr 19.
- 79 Franciskus, *Gaudete et exsultate*, nr 22.

REFERENSER

AAS = *Acta Apostolicæ Sedis*, Vatikanen, 1909–,
via: vatican.va/archive/aas.

Analecta Ordinis Carmelitarum Discalceatorum
via: digicarmel.com.

Benedikt XV, *Decretum super virtutibus*, 14 aug.
1921, AAS 13 (1921), s. 449–452.

Benedikt XVI, katekes, 6 april 2011, *L'Osservatore Romano* (spanska utgåvan), 10 april 2011, s. 12,
eller via: vatican.va.

Denzinger = Denzinger, Heinrich, m.fl., *Enchiridion symbolorum definitionum et declarationum de rebus fidei et morum. Kompendium der Glaubensbekenntnisse und kirchlichen Lehrentscheidungen*, utg. P. Hünermann, Freiburg: Herder, 2001, 39 uppl.

Franciskus, *Evangelii gaudium*, 24 november 2013, AAS 105 (2013), 1019–1137, eller via: vatican.va.
På svenska: Franciskus, *Evangelii gaudium*, övers.

M. Fredell OP, i: *Den katolska socialläran: dokument 1891–2015*. Stockholm: Veritas Förlag, s. 951–1088.

Franciskus, *Gaudete et exsultate*, 19 mars 2018, AAS 110 (2018), s. 1111–1161, eller via: vatican.va. På svenska: Franciskus, *Gläd er och jubla*, övers. A. Piltz OP. Stockholm: Veritas Förlag, 2018.

Franciskus, katekes, 7 juni 2023, *L'Osservatore Romano*, 7 juni 2023, s. 2–3, eller via: vatican.va.

Franciskus, *Lumen fidei*, 29 juni 2013, AAS 105 (2013), s. 555–595, eller via: vatican.va.

Johannes Paulus II, *Novo millennio ineunte*, 6 jan. 2001, AAS 93 (2001), s. 266–309, eller via: vatican.va

Johannes Paulus II, *Sancta Teresia a Iesu Infante Ecclesiae Doctor proclamatur*, AAS 90 (1998), s. 409–413.

Johannes Paulus II, *Sancta Teresia a Iesu infante et a sacro vultu doctor ecclesiae universalis re nuntiat*, AAS 90 (1998), s. 930–944.

Katolska kyrkans katekes: andra utgåvan i enlighet med den latinska utgåvan 1997. Ängelholm: Catholica, 2010, eller via: katekesen.se.

Paulus VI, brev till monsignore Jean-Marie-Clément Badré, biskop av Bayeux och Lisieux, med anledning av hundraårsdagen av den heliga Thérèse av Jesusbarnets födelse, 2 jan. 1973, AAS 65 (1973), s. 12–15.

Pius XI, *Diocesium et vicariatuum apostolicorum in missionibus*, AAS 20 (1928), s. 147–151.

Pius XI, predikan vid helgonförklaringen, 17 maj 1925, AAS 17 (1925), s. 211–214.

Pius XII, brev till monsignore François-Marie Picaud, biskop av Bayeux och Lisieux, 7 aug. 1947, *Analecta Ordinis Carmelitarum Discalceatorum* 19 (1947), eller via: digicarmel.com.

Pius XII, radiobudskap för invigningen av basilikan i Lisieux, 11 juli 1954, AAS 46 (1954), s. 404–407.

Pius XII, *Sancta Teresia a Iesu infante, virgo, Carmelita lexoviensis, universæ Galliæ patrona secundaria constituitur*, AAS 36 (1944), s. 329–330.

Thérèse av Lisieux, Les Archives du Carmel de Lisieux, archives.carmeldelisieux.fr:

Brev

Böner

Poem

Thérèse av Lisieux, *Min väg är förtröstan och kärlek*, övers. Karmeliterna. Tågarp: Karmeliterna, 1997.

Thérèse av Lisieux, *Sista samtal*, övers. A. Arborelius OCD. Karmel, 20. Tågarp: Karmeliterna, 2009, 2 uppl.

Thérèse av Lisieux, *Självbiografiska skrifter*. Karmel, 1. Tågarp: Karmeliterna, 1994, 2 uppl.

Thomas av Aquino, *De veritate = Quæstiones disputatæ de veritate*, utg. P. M. Pession. Rom: Marietti, 1970–1976, 3 vol., eller via [Corpus Thomisticum](#).

Thomas av Aquino, *Summa theologiæ: Latin text and English translation, introductions, notes, appendices, and glossaries*, 61 vol., ed. T. Gilby m.fl. Cambridge: Blackfriars, 1964–1981, eller via [Corpus Thomisticum](#).

GUDSFRUKTAN innebär egentligen att sätta Gud och hans vilja i centrum för allt vad vi är och gör. Bara då kan vi förtrösta i ordets fulla bemärkelse. »Min enda glädje på denna jord, det är att kunna glädja dig«, säger helgonet i sin dikt. Att glädja, vörda och behaga Gud är kärnan i all gudsfruktan. Om vi lever så behöver vi aldrig vara rädda för någonting. Kärleken och förtröstan på Gud tar ifrån oss allt vad rädsla och ångest heter. Vi litar till fullo på att Jesus genom sitt lidande på korset befriat oss från ondskans makt och genom sin uppståndelse gett oss del av himlens glädje redan nu i förskott. Det är denna övertygelse som måste få prägla klimatet i vårt inre och i hela kyrkans liv, samtidigt som vi klarsynt inser vad synd och ondska kan ställa till med. Det är vår kallelse att sprida denna insikt till den värld och det samhälle där vi lever.

UR BISKOP ANDERS ARBORELIUS FÖRORD

Påve Franciskus apostoliska uppmaning *C'est la confiance – Det är förtröstan* – skrevs med anledning av att det år 2023 var 150 år sedan kyrkoläraren den heliga Thérèse av Jesusbarnet och det heliga Anletet föddes.